

Ieskats VID metodiskajā materiālā “Par transfertcenu piemērošanu Covid-19 pandēmijas laikā” (2) 3/12/22

Vecākais konsultants transfertcenu nodaļā,
PwC Latvija
Elvijs Logins

Direktore transfertcenu nodaļā, PwC
Latvija
Tatjana Koncevaja

Iepriekšējā [rakstā](#) par VID izdoto metodisko materiālu aplūkojām pirmos divus no pieciem būtiskajiem faktoriem, ko VID izceļ kā īpašas uzmanības vērtus, nosakot transfertcenas (TC) pandēmijas skartajiem periodiem. Šajā rakstā apskatīsim pārējos trīs ne mazāk būtiskos faktorus.

Salīdzināmo datu atlase

Lai pamatotu kontrolētā darījuma cenas (vērtības) atbilstību tirgus cenai (vērtībai), jāatrod pēc iespējas precīzāki un atbilstošāki salīdzināmie dati. Tiem jābūt patiesiem un jāatbilst izvēlētajai TC noteikšanas metodei.¹ Par datu avotiem var kalpot publiski pieejamās datu bāzes, nodokļu maksātāja (NM) iekšējie dati vai jebkādi citi dati, kas pieejami gan NM, gan nodokļu administrācijai.

Salīdzināmo datu atlasē jāizmanto pēc iespējas aktuālāka informācija, lai precīzāk atspoguļotu pandēmijas ietekmi uz nozares dalībniekiem un to finanšu datiem. Ja NM nolemj izmantot salīdzināmos datus par vairākiem gadiem, tad šādam lēmumam jāsniedz argumentēts pamatojums. Papildus VID norāda, ka 2008./2009. gadu globālās finanšu krīzes dati nav objektīvi pielietojami, ņemot vērā atšķirīgās sekas, ko ekonomikā radījusi pandēmija un globālā finanšu recesija.

Nosakot tirgus cenu (vērtību), jāatceras, ka jebkura vērtība (no minimālās līdz maksimālajai), kas atbilst izvēlētajiem salīdzināmo nesaistīto uzņēmumu datiem, ir uzskatāma par vienlīdz ticamu un var kalpot par pamatojumu noteiktajai TC – arī pandēmija to nav mainījusi. Konstatējot salīdzināmības defektus, kurus citādi nav iespējams novērst, var apsvērt statistikas metožu piemērošanu, lai atlasīto datu kopai noteiktu centrālo tendenci, ko var izmantot kā tirgus cenas rādītāju (starpkvartīlu intervāls, procentīles).

Kontrolētā darījuma cenu nemainīgi nosaka, balstoties uz darījuma funkcionālo analīzi, piemērojot TC metodi un veicot salīdzināmības analīzi. Papildus VID uzsver – analizējot kontrolētu darījumu ar ierobežotiem riskiem, jāvērtē, vai nesaistīts uzņēmums pandēmijas apstākļos uzņemtos zaudējumus un uz kādiem nosacījumiem, kā arī vai piekristu pārstrukturēt darījumu un grozīt līgumu.

Īpašās vienreizējās izmaksas un to pārdale uzņēmumu grupas ietvaros

Pandēmijas ietekmē daudzās nozarēs bija jūtams kritums pieprasījumam pēc precēm vai pakalpojumiem. Tas radīja uzņēmumiem un uzņēmumu grupām ieņēmumu samazinājumu un ārkārtēju, vienreizēju izmaksu pieaugumu, kas var radīt finanšu zaudējumus. Nereti šādas ārkārtējās izmaksas tiek attiecinātas uz starptautiskas grupas uzņēmumiem, kas būtiski ietekmē to finanšu rādītājus. Lai pārliecinātos, ka šādas izmaksas ir objektīvi attiecināmas uz vietējo grupas uzņēmumu Latvijā, jāpievērš uzmanība trim būtiskiem jautājumiem:

1. Vai pandēmijas radītās vienreizējās darbības izmaksas var sadalīt starp grupas uzņēmumiem?

Vērtējums jāveic, pamatojoties uz to, kā šajos apstākļos darbotos neatkarīgi uzņēmumi.

2. Vai pandēmija ir radījusi apstākļus, kas atbilst nepārvaramas varas apstākļiem? Kādi ir noteiktie ierobežojumi un sniegtais atbalsts atlasīto salīdzināmo uzņēmumu reģistrācijas valstīs?
3. Kādas ir nacionālo tiesību aktu normas neparedzēto izmaksu uzskaitei finanšu grāmatvedībā katrā valstī, kurā darbojas grupas uzņēmumi? Vērtējums Jaus noteikt, vai nepārvaramas varas radītās izmaksas, jāuzrāda finanšu pārskatā pirms vai pēc pamatdarbības peļnas līmeņa.

Iepriekšējās vienošanās līguma (APA) izpilde

NM, kas ar VID noslēdzis APA par kontrolēta darījuma cenas atbilstību tirgus cenai, šī vienošanās jāturpina pildīt arī pandēmijas periodā. Taču, ja pandēmijas radīto seku vai citu apstākļu rezultātā NM nespēj turpināt saistību izpildi, tam ir tiesības iesniegt VID motivētu ierosinājumu:

- APA grozījumiem – puses vienojas grozīt iepriekš saskaņotos līguma nosacījumus, kritiskos pieņēmumus un darbības periodus;
- APA izbeigšanai – puses vienojas līgumu izbeigt konkrētā datumā, uzskatot, ka ekonomisko apstākļu dēļ turpmākajos periodos APA nosacījumus nevarēs izpildīt, jo tie būtiski neatbilst NM turpmākajai darbībai.

Svarīgi atcerēties – ja NM neizpilda APA nosacījumus vai vienojas ar VID to izbeigt, tad VID ir tiesības nodokļu revīzijā (auditā) precizēt darījumam vai darījumu veidam noteikto tirgus cenu, par kuru tika noslēgts APA.

Kopumā, analizējot VID metodisko materiālu, secināms, ka tas ir izstrādāts, balstoties uz starptautisko praksi, un satur būtiskus mehānismus TC noteikšanai pandēmijas periodā.

¹ 2017. gada 14. novembra MK noteikumu Nr. 677 “Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi” 13.-17. punkts.